



Miljøverndepartementet
Barne- og likestillingsdepartementet
Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet

Kopi:
Direktoratet for forvaltning og IKT

Oslo, 30. april 2008

Anbefaling angående innkjøpspanelets framtid

Mandatet for innkjøpspanelet utløper i år, men arbeidet med innføring av miljøbevisst innkjøp avsluttes ikke. For å unngå unødvendige brudd i arbeidet, vil panelet ta opp panelets framtid nå.

Det henvises til vedlegget for panelets mandat i sin helhet.

1 Panelets opprettelse

Panelet ble opprettet i 2005. Bakgrunnen for panelets opprettelse var en økende forståelse, både internasjonalt og nasjonalt, at det offentlige er en viktig markedsaktør og dermed i stand til å påvirke markedsutviklingen i en mer miljøvennlig retning.

Formål med panelet er spesifisert som følgende:

1. *Panelet skal være et rådgivende panel for Miljøverndepartementet om miljøbevisste innkjøp i offentlige sektor. Panelet kan på selvstendig ansvar også gi råd til andre aktører.*
2. *Panelet skal bidra til økt kompetanse om miljøbevisste innkjøp i Norge.*
3. *Panelet skal være en viktig møteplass for utveksling av erfaringer og informasjon mellom sentrale aktører.*

På opprettelsestidspunktet fantes det generelle veiledere om hvordan miljøhensyn kunne innlemmes i en anskaffelsesprosess, men terskelen for bruk av slike verktøy var såpass høy og relevant kompetanse i feltet såpass lav at den generelle oppfattelsen var at miljøhensyn ble lite ivaretatt i offentlige anskaffelser.

2 Panelets arbeid

Panelets oppgaver har vært som følger:

1. identifisere barrierer og muligheter for å ta miljøhensyn ved offentlige anskaffelser.
2. foreslå nye virkemidler og tiltak, herunder
 - vurdere eksisterende innkjøpsverktøy og eventuelt foreslå utvikling av nye verktøy/forbedring av eksisterende
 - vurdere behovet for økt rådgivning for innkjøpere
 - foreslå tiltak som styrker utdannelsestilbudet innen innkjøpsområdet
 - utrede behovet for og eventuelt foreslå andre nye tiltak og virkemidler som fremmer miljøbevisste offentlige innkjøp
3. Panelet skal vurdere behovet for å utvikle nye indikatorer på området, eventuelt videreutvikle eksisterende.

Panelet har utført sine oppgaver i henhold til mandatet. Her vil vi nevne:

- Anbefalinger:

Panel for miljøbevisste innkjøp

Sekretariatsadresse:
GRIP
Pb 8900 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:
Dronningens gate 40
Organisasjonsnummer:
974 691 183

Telefon:
22 97 98 00
Telefaks:
22 42 75 10

E-post:
martin.standley@grip.no
Internett:
www.innkjopspanelet.no

C:\Documents and
Settings\erco.GRIP2\Lokale
innstillinger\Temporary Internet
Files\OLK13D\2008-03-18 Brev
MD videreføring-20080430-
endelig (2).doc 2008-05-05 14:05

- Grønt kompetanseløft i offentlige anskaffelser – Hvordan sikre optimal oppbygging av kompetanse i de lokale innkjøpsmiljøene.
- Reduksjon av reisebudsjett ved redusert transport - Innspill til Miljøverndepartementet.
- Verktøy for miljøbevisste innkjøp - til Regjeringens oppfølging av Soria Moria-erklæringen.
- Analyse av produkter og produktgrupper - Innspill til Regjeringens handlingsplan for miljø- og samfunnsbevisste innkjøp.
- Overordnede innspill til Regjeringens handlingsplan for miljø- og samfunnsbevisste innkjøp.
- Regjeringens oppfølging av Soria Moria-erklæringen med oversendelsesbrev.
- Andre innspill
 - Innspill til innovasjonsmeldingen - Offentlig innkjøp som pådriver for innovasjon
 - Notat til Miljøverndepartementet vedrørende kriterieutvikling
 - Delprosjekt: "Bruk av miljømerkingskrav og miljømerkingslisenser i Regjeringens Handlingsplan for Miljø- og samfunnsbevisste innkjøp" utarbeidet av Stiftelsen Miljømerking.
 - Brev til FAD med råd om innholdet i ny veileder i forbindelse med Lov om offentlige anskaffelser
- Standard kriteriesett for 16 produktgrupper. De første 7 ble lansert den 15. april 2008. De andre planlegges lansert i 2008.

Ved siden av å produsere resultater for departementet har panelet også skapt en tillitsfull møteplass for nasjonale hovedinteressenter for både offentlige og private virksomheter. Dette har representert en bred kompetanse på tvers av markedet og dermed kvalitetssikret innspillene til departementet og regjeringen.

3 Handlingsplanen og DIFI

I 2007 lanserte MD, FAD og BLD Handlingsplanen (2007-2010) for miljø og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser med mål og tiltak som lå tett opp til panelets anbefalinger.

Parallelt med dette besluttet FAD at Statskonsult skulle omformes til direktoratet DIFI, som skulle innlemme eHandelsekretariatet og norge.no. DIFI vil dermed bli Statens sentrale pådriver for effektivitet i offentlige anskaffelser med bredt kontaktnett ut mot anskaffelsesmiljøene. For Miljøverndepartementet ble det naturlig å se DIFI som hovedaktør for innføring av miljøkriterier i offentlige anskaffelser. Beslutningen ble avspeilet i budsjettvedtak for 2008, der 4 mill. kr. ble flyttet fra oppfølging av panelets arbeid til DIFI.

Det har visst seg at DIFI sannsynligvis ikke blir i stand til å bygge opp vesentlig gjennomføringsevne i miljøspørsmål i løpet av 2008, slik at oppfølging av handlingsplanens intensjoner for 2008 blir utfordrende.

4 Trender og utfordringer

4.1 Markedsutvikling

Markedet har lagt merke til innkjøpsarbeidet: GRIP rapporterer om økt pågang fra både innkjøpere som vil integrere miljøhensyn i offentlige anskaffelser og leverandører som vil gi tilbud i henhold til anskafferens forventninger.

Innkjøpernes arbeid lettes med bedret tilgang til verktøy: både standardiserte kriteriesett og mal for konkurransegrunnlag for anskaffelser under terskelgrensen. Leverandørene er også positive til standardisering av miljøkravene.

Men dette er bare en begynnelse: det må satses videre på informasjonstiltak, konferanser, og lignende for å skape oppmerksomhet hos innkjøpere og leverandører. Arbeidet med å gi klare signaler i tildelingsbrev til underliggende etater i det offentlige må følges opp.

4.2 Kompetanse og støtte

Mange spørsmål må avklares i hver enkelt kjøpsituasjon, f.eks. behovsspesifikasjoner, ambisjonsnivå, dokumentasjonskrav, evalueringer. Spørsmålene er ikke nødvendigvis spesielt knyttet til miljøhensyn – det ligger et vesentlig potensiale for økt profesjonalisering av offentlige anskaffelser generelt.

Det må arbeides med regionale pådrivere og kompetansestøtte, samt integrasjon av miljøkompetanse i høyskolenes kurs for innkjøpere, samt videreutdanningstilbud.

4.3 Videreutvikling av kriteriesett

Det eksisterer allerede et behov for videreutvikling av kriteriesettene, f.eks.:

- Kriteriesett for flere produktgrupper
- Mulighet for å velge ambisjonsnivå
- Integrasjon av etiske og sosiale hensyn.

4.4 Indikatorer, måling og oppfølging

Undersøkelser om hvor ofte miljøkriterier anvendes i offentlige anskaffelser er gjennomført, men uten at disse er satt i system. I noen av disse har man også estimert hvordan kriteriebruk har påvirket de valgene som ble tatt. Men hittil er det gjort lite for å måle den miljøeffekten som er oppnådd ved endringen av innkjøpet og ved den indirekte påvirkningen av leverandørens produktmarkedsføring og –utvikling på lengre sikt.

Det bør defineres et ambisjonsnivå og gjennomføringsrammer for måling og oppfølging. Som et minimum bør man følge opp hvor ofte miljøkriteriene anvendes i konkurransegrunnlaget.

5 Etikk og innkjøp

Innkjøpspanelet har ved flere anledninger drøftet hvorvidt etikk burde inngå i innkjøpspanelets arbeid. Innarbeiding av samfunnshensyn er et krevende arbeid i skjæringspunktet mellom regelverk, de samfunnshensyn som skal ivaretas og ikke minst utprøving i praktisk innkjøpshverdag. Det er i disse skjæringspunktene at innkjøpspanelet har utviklet spesialkompetanse. Dessuten er innkjøpspanelet partssammensatt, slik at anbefalingene drøftes og prøves ut mot ulike deler av samfunnet (stat, kommune, forskning, næringsliv, interesseorganisasjoner). Dette har vist seg å være en svært verdifull side ved panelets arbeid; kvalitetssikringen blir bedre. Dersom Innkjøpspanelets arbeid skal utvides til å omfatte både miljø- og etikk, bør man trolig vurdere å endre/supplere panelets sammensetning. Innkjøpspanelet ber spesielt om tilbakemelding rundt dette spørsmålet

6 Alternativer og vurderinger

Med dette som utgangspunkt vil vi gjerne presentere noen alternative scenarier for panelets fremtid.

Når vi vurderer alternativene er det hovedsakelig tre sentrale variabler: varighet, mandat/bredde (bare miljø, eller utvidelse til etikk) og sammensetning. Vi ser for oss følgende alternative scenarier:

Scenario	Varighet	Bredde	Sammensetning	Vurdering
1. Som planlagt	Ut året	Miljø	Som nå	Svekker kontinuitet mellom panelet og DIFI, samt kompetansenettverket
2. Myk overgang	Ut 2009	Miljø	Som nå	DIFI tar over sekretariatet for panelet. God overføring av kompetanse.
3. Overgang + etikk	Ut 2010	Etikk (inkl. miljø) ++?	Noen endring	Som ovenfor men panelet vil også ta for seg integrering av etikk i offentlig anskaffelser (mange felles problemstillinger)
4. DIFI referansegruppe	Ubestemt	Off. anskaffelser i full bredde	Vesentlige endringer	Panelet blir rådgivende panel for DIFI i anskaffelsesspørsmål samt nettverk ut mot markedet.

7 Panelets anbefaling

DIFI er et nytt direktorat som vil få fordel av et rådgivende forum mot innkjøpere og leverandører for å drøfte strategi, planer og konkrete tiltak. Det er viktig å sikre at kompetanse og nettverk som kan være nyttig for DIFI på lengre sikt ikke forsvinner i en overgangsfase.

Innkjøpspanelet er operativt og har vist evne til å produsere resultater. På tross av at mandatet har vært begrenset til miljørelaterte spørsmål har panelet flere ganger drøftet utvidelse av mandatet til også å omfatte etiske spørsmål i innkjøp generelt. Det er bred forståelse i panelet for en slik utvidelse.

Panelet anbefaler dermed alternativ 3:

- a) at panelets forankring flyttes fra Miljøverndepartementet til DIFI når DIFI er operativt
- b) at panelets varighet utvides til ut 2010 da det forventes at DIFIs innkjøpssatsing er fullt etablert
- c) at mandatet utvides til å omfatte alle etiske krav i innkjøp, inkludert miljø
- d) at panelets sammensetning justeres i forhold til endret mandat og styrket regional spredning
- e) at panelet evalueres i løpet av 2010 som grunnlag for fornyet vurdering av panelets evt. fortsettelse, mandat og form.

Med vennlig hilsen,



Bjørn Strandli,
Innkjøpspanelets leder

Vedlegg – Innkjøpspanelets mandat

Bakgrunn

Offentlig sektors samlede innkjøp av varer og tjenester utgjorde nær 240 milliarder kroner i 2003. Dette utgjør et betydelig potensial for reduserte miljøbelastninger. Ved å ta miljøhensyn ved innkjøp og investeringer vil offentlig sektor gi et stort bidrag til å redusere miljøbelastning ved egen drift og bidra til å medvirke til å fremme bedre utvalg av miljøvennlige produkter og teknologi. I loven om offentlige anskaffelser stilles det krav om at det skal tas hensyn til livssyklus kostnader og miljømessige konsekvenser av anskaffelsen. I næringslivet legges det ned betydelige ressurser for å utvikle mer miljøvennlige løsninger og å ta i bruk miljømerkeordninger til å informere om produktenes miljøegenskaper. Regjeringen mener at offentlig sektor i kraft av sin størrelse og som forvalter av offentlige midler har et særlig ansvar for å gå foran og være bevisst miljøkonsekvenser av sine anskaffelser. Panelet for miljøbevisste innkjøp opprettes for å bidra til at offentlig sektor i større grad skal kunne foreta miljøbevisste innkjøp.

Parallelt med opprettelsen av panelet for miljøbevisste innkjøp vil det bli etablert et program for miljøbevisste innkjøp ved GRIP senter for bærekraftig produksjon og forbruk. Programmet vil blant annet kunne gjennomføre tiltak på oppdrag fra Miljøverndepartementet etter råd fra panelet for miljøbevisste innkjøp.

Formål

- Panelet skal være et rådgivende panel for Miljøverndepartementet om miljøbevisste innkjøp i offentlige sektor. Panelet kan på selvstendig ansvar også gi råd til andre aktører.
- Panelet skal bidra til økt kompetanse om miljøbevisste innkjøp i Norge.
- Panelet skal være en viktig møteplass for utveksling av erfaringer og informasjon mellom sentrale aktører.

Oppgaver:

Panelet skal:

1. Identifisere barrierer og muligheter for å ta miljøhensyn ved offentlige anskaffelser.
2. Foreslå nye virkemidler og tiltak, herunder vurdere eksisterende innkjøpsverktøy og eventuelt foreslå utvikling av nye verktøy, vurdere behovet for økt rådgivning for innkjøpere, foreslå tiltak som styrker utdannelsestilbudet innen innkjøpsområdet, utrede behovet for og eventuelt foreslå andre nye tiltak og virkemidler som fremmer miljøbevisste offentlige innkjøp.
3. Vurdere behovet for å utvikle nye indikatorer på området, eventuelt videreutvikle eksisterende indikatorer.

Rapportering

Panelet skal løpende gi råd i sin virkeperiode. Panelet skal rapportere årlig om panelets arbeid og resultater, og om utviklingen av miljøbevisste innkjøp i offentlig sektor, til Miljøverndepartementet. Rapporteringen skal skje pr 1. november.

Som grunnlag for panelets arbeid skal det innledningsvis utarbeides en handlingsplan.

Finansiering

Møtegodtgjørelse og reisekostnader for panelets medlemmer vil bli dekket av Miljøverndepartementet. Det tas forbehold om Stortingets årlige budsjettvedtak.

Sekretariatsfunksjonen vil finansieres gjennom Miljøverndepartementets årlige bevilgning til GRIP senter for bærekraftig produksjon og forbruk, oppad begrenset til et årsverk pr år.

Tidsplan

Panelet skal foreløpig fungere fram til og med 2008. Deretter tas panelets fortsettelse opp til vurdering.

Sekretariat

Stiftelsen Grønt i Praksis (GRIP) vil ivareta sekretariatsfunksjonen for panelet.

Leder

Assisterende fylkesmann i Vestfold Bjørn Strandli.

Panel for miljøbevisste innkjøp

Panelets sammensetning (12)

Moderniseringsdepartementet (1)

Statens forurensningstilsyn (1)

NIMA- Norsk forbund for innkjøp og logistikk (1)

Kommunal sektor (2) ved Oslo kommune og Bergen kommune

Statlig sektor (3) ved Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO), Helsevesenet etter forslag fra

Helseforetakenes innkjøpsservice AS og Statsbygg

Privat sektor (1) etter forslag fra Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

Handel (1) etter forslag fra Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH)

Undervisning innenfor innkjøp (1) ved Ivar Brynhildsvoll, Stiftelsen Telemarksforskning

Stiftelsen miljømerking i Norge (1)